

MODERN VE GELENEKSEL YERLEŞİM BÖLGELERİNDE KENTSEL YAŞAM KALİTESİ PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: 'EDİRNE KALEİÇİ VE ŞÜKRÜ PAŞA MAHALLELERİ ÖRNEĞİ'

*COMPARISON OF URBAN QUALITY PARAMETERS IN MODERN AND TRADITIONAL
SETTLEMENTS: 'EDİRNE KALEİÇİ AND ŞÜKRÜ PAŞA NEIGHBORHOODS EXAMPLE'*

Merve ERDOĞAN SÜLEYMANOĞLU¹

Özet

Kalite, zamansal geçitte bütün konu ve kişiler için ele alınabilecek çok boyutlu bir değerlendirme kriteridir. Standartlaşmış bazı kalite göstergelerinin yanı sıra bu kavram, öznel bir çerçevede değerlendirilmeli, değişen koşullara ve beklentilere göre sınır kapsamı özelleştirilmelidir. Yaşam alanları tarihi arka planlarıyla birlikte düşünüldüğünde geleneksel ve modern karakterdeki yerleşimler ortaya çıkmaktadır. Tarihi katmanlaşma ile çevrenin fiziksel dokusu, konut özellikleri, ev-sokak ilişkisi, gün içi turist hareketliliği, tarih bilinci ve süreç içinde gelişen farklı fonksiyonel yönelimler, çevresel memnuniyet koşulları ile güçlü bir ilişki içerisindedir. Artan konut ihtiyacı ile birlikte gelişen kent çeperlerinin yaşam alanı olarak tercih edilmesindeki en büyük sebeplerden biri teknoloji ve gelişen koşullarla birlikte artan memnuniyet düzeyidir. Edirne, merkezindeki farklılıklarıyla bütünleşmiş çok katmanlı bir kent olmakla birlikte, yaşam kalitesinin geleneksel ve modern yerleşim alanlarındaki kıyaslamasının yapılabilmesi açısından dikkat çekicidir. Çalışma kapsamında Edirne'nin ilk yerleşim bölgesi olan Kaleiçi ile kent çeperlerinin genişlemesi ve yaşam alanlarının tarihi merkezden uzaklaşmasıyla sonradan gelişen Gölet bölgesi kentsel yaşam kalitesi bakımından kıyaslanmıştır. Geleneksel ve modern yerleşim bölgeleri; ulaşım, sağlık, ekonomi ve hizmet gibi çeşitli sosyal parametreler üzerinden değerlendirilmiş, konuyla ilgili sebep sonuç ilişkileri kurularak yerleşim dokularındaki farklılıklarının kişisel beklentiler üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Kaleiçi, Kentsel Yaşam Kalitesi, Şükrüpaşa Mahallesi, Modern, Geleneksel

Abstract

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul, merveerdogan5@hotmail.com

Quality is a multidimensional evaluation criterion that can be considered for all subjects and persons in the temporal passage. In addition to some standardized quality indicators, this concept should be evaluated in a subjective framework, and the boundary scope should be customized according to changing conditions and expectations. When the living spaces are considered together with their historical backgrounds, traditional and modern settlements emerge. Historical stratification and the physical texture of the environment, housing characteristics, house-street relationship, daily tourist activity, historical awareness and different functional orientations that developed in the process are in a strong relationship with environmental satisfaction conditions. One of the biggest reasons why the developing city periphery is preferred as a living space with the increasing housing need is the increasing level of satisfaction with technology and developing conditions. Although Edirne is a multi-layered city integrated with its differences in its center, it is remarkable in terms of comparing the quality of life in traditional and modern residential areas. Within the scope of the study, Kaleiçi, the first settlement area of Edirne, and the Gölet region, which developed later with the expansion of the city walls and the moving away from the historical center, were compared in terms of urban life quality. Traditional and modern residential areas; It was evaluated through various social parameters such as transportation, health, economy and service, and it was aimed to determine the effects of differences in settlement patterns on personal expectations by establishing cause-effect relationships related to the subject.

Keywords: Edirne, Kaleici, Quality of Urban Life, Şükrüpaşa Neighborhood, Modern, Tradition

Kentsel Yaşam Kalitesi

Canlı ve cansız bütün varlıklar için kalite, yaşam döngülerinin her evresinde devamlılığı amaçlanan geniş kapsamlı bir konudur. Var olma süreciyle birlikte gelişen yaşam kalitesi hem doğal hem yapılaşmış çevreden bağımsız düşünülmemeyeceği gibi, bireysel özellikler ve beklentilerle birlikte kavramsallaşmaktadır. “Yaşam kalitesi” terimi, refah, sosyal göstergeler yaşam standartları gibi terimlerle örtüşmekle beraber eş anlamlı kabul edilemez. (Andrews, 1980) Bu alanda yapılan araştırmalar özetinde en yakın ifade “refah düzeyi” olarak ifade edilebilir. Bir bireyin yaşam deneyiminde kişisel standartlarının tatmin etme derecesi yaşam kalitesini belirler. Her alan özelinde; yaşam kalitesi incelemeleriyle geliştirilen nesnel veriler ve deneyimler sonucu gelişen öznel veriler bir aradadır. Tanımlamanın nasıl olacağıyla ilgili

yapılan tartışmaların çoğu öznel yaklaşımlar ve yaşam kalitesinin objektif olarak doğrulanabilir olmasıyla beraber ilerlemiştir. (Kerce,1992) “Kaliteli bir yaşam nasıl olmalıdır?” sorusuna verilecek cevaplar yıllardır kapsamını büyüten yaşam kalitesi standartlarının yanında fiziksel özellikler, bireysel beklentiler, karakter, coğrafi şartlar ve kültür gibi yaşayan değerlerden de beslenir. Yaşam kalitesi, standartlar ve beklentilerle birlikte kişisel ilgiler ile bağlantılı olan değer yargılarıyla mevcudiyeti yorumlama biçimidir. Bireysel olarak algıladığımız yaşam kalitesi; iş, aile maddi durum sağlık inanç ve boş zaman aktiviteleri gibi pek çok kişisel boyuttan etkilenmektedir. (Marans, 2014). Yaşam kalitesinin çok boyutluluğu farklı yaklaşımlarla beraber üç noktayı esas alır. Bunlar sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik ve yaşayabilirlik verileridir. (Akpolat, 2021; Stimson & Marans, 2011) Yaşanabilirlik evrensel bir tanımlı olmayan, sosyal alanlarla ilgili bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşayabilirlik ekonomik koşulların ve çevresel verimliliğin bir değerlendirmesidir. Bunların yanında çevrenin sürdürülebilirliği yaşam kalitesini hem fiziksel hem sosyal açıdan etkilemektedir. Kentliler yaşanabilirlik düzeylerini belirli standartların yanında beklentileri ve buldukları konum özellikleriyle belirlerler. Doğru planlanmış bir çevre fiziksel kapsamda kişisel memnuniyet koşullarını doğrudan etkilemektedir. Çevreden memnuniyetin söz konusu olabilmesi, sağlıklı yerleşim standartları, sosyal alanlar, fonksiyonel dağılım, beklentiler ve etkileşim olanaklar gibi pek çok kişisel parametreden etkilenirken; daha üst ölçekte memnuniyet koşullarının sağlanabilmesi; kentsel hizmetler ve kentsel planlama kararlarıyla mümkündür. Krupat (1985) Günümüz kentlerinde hızla çoğalan çevre sorunları, doğal kaynaklardaki bozulmalar, erişim eşitsizlik gibi insan haklarıyla ilişkili konular yaşam kalitesinin önemini arttırmıştır. Genel bir terim olarak insan ihtiyaçlarının ne oranda karşılandığını ve çeşitli gruplar özelinde yaşam alanlarındaki tatminlik oranının nasıl algılandığını temsil eden yaşam kalitesinin anlaşılabilmesi için öncelikli olarak konunun alana özgü potansiyel etkileri araştırılmalıdır. İyileştirmek için gereken politik değişikliklerle doğru yaşam tarzı hedeflenmelidir (Constanza, 2007). (Van Kamp ve diğ., 2003a)

Amaç ve Yöntem

Amaç

Seçilen araştırma alanlarındaki sosyokültürel ve ekonomik farklılıkların kentsel yaşam kalitesini nasıl etkilediğini belirleyerek; tarihi şehirlerde sonradan gelişen günümüz modern

yerleşim alanlarının kent yaşamındaki konumunu açıklamak ve sonraki çalışmalar için bir temel oluşturmaktır.

Yöntem

Edirne'nin geleneksel bir yerleşim bölgesi olan Kaleiçi ile Şükrü Paşa Mahalleleri çalışmaları, analizler ve ihtiyaçlar ile belirlenen kentsel yaşam kalitesi parametreleri bakımından kıyaslanacaktır. Kaynak tarama sürecinden sonra göstergeler ve parametreler belirlenerek, nesnel ve objektif bir değerlendirme ile yaklaşılacak, kullanıcı memnuniyeti anketleri ile yaşam kalitesi değerlendirmesinin öznel ve sübjektif tarafları araştırılacaktır.

Araştırma Alanları ve Bulgular

Kentsel Yaşam Kalitesi Parametrelerinin Belirlenmesi

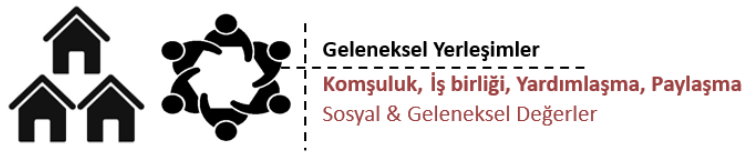
Edirne ili özelinde yapılan çalışmada geleneksel bölge olarak ele alınacak Kaleiçi bölgesi, geleneksel Türk evini yansıtan, kimliği ile kentin geçmişteki fiziksel ve sosyokültürel yapısına vurgu yapan önemli bir yerleşim alanıdır. (Aytin, 2016) Edirne Kenti özelinde bakıldığında Kaleiçi kent dokusu gridal iken kalenin dışından başlayarak günümüzdeki kent çeperine kadar ilerleyen bütün yerleşimlerin organik olduğu görülür. Kale yapısından geriye kalan yalnızca birkaç kalıntı olsa da, gridal sokak dokusu yerleşim alanı olduğu ilk zamanlardaki gibi izlerini korumaktadır. Düz bir topoğrafya üzerine kurulan yerleşim yerinin güneyinde Tunca Nehri bulunmaktadır. Tarihsel süreçte pek çok doğal afet yaşayan şehirde yapıların büyük çoğunluğu kurtarılamamıştır fakat gridal yerleşim dokusu korunmuştur. Daha çok 4-5 katlı betonarme apartmanlar ve iş hanları bulunmakta; bazı bölgelerde Roma ve Bizans döneminden kalma tarihi eserler karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel konutların bahçelerinde Bölgeye hakim olan Karasal iklimle uyumlu çeşitli bitki türleri mevcuttur. Kentin merkezinde bulunan yerleşimin yeşil dokusu kısmen günümüze ulaşabilmiştir. Kaleiçi; orijinal ve karakteristik bir kent strüktürüne sahip olması, önemli mimari özellikleri ve sürekliliği sağlanmış bir sosyal yaşamın mevcudiyeti ile geleneksel yerleşimlerin gerektirdiği temel özellikleri taşımaktadır. (Akansel, 2004; Papageorgiou, 1971) Geleneksel yerleşimler modern yerleşimlere göre daha okunaklı, özgün ve homojen bir dokuya sahiptir. Söz konusu özgünlük bir rastlantı sonucu olmayıp, topoğrafik gereksinimler ve iklim özellikleri gibi çeşitli mevcut koşullardan etkilenmektedir.

İnsan ve coğrafya kent düzeninin oluşmasında birbirini besleyen iki önemli faktördür. (Aru, 1998). Bu bölgelerde doku özellikleri toplumun inanç, yaşam şekli ve sosyal etkileşim düzeylerini yakından etkilemektedir. Erdoğan (2016) geleneksel yerleşim alanlarındaki konut form ve tipolojilerinin toplumun zaman içerisinde geçirdiği değişim ve dönüşümlerle birlikte geliştiğini belirtmektedir. Ayrıca yoğun bir tarihsel katmanlaşmanın söz konusu olduğu bu bölgelerde farklı etnik grupların uyumlu bir şekilde yaşadığı görülebilir.

Geleneksel Yerleşimler	Modern Yerleşimler
<ul style="list-style-type: none"> • Özgün • Homojen Doku • Kimlik • Komşuluk • Sosyal Konular • Aidiyet • Bağlılık	<ul style="list-style-type: none"> • Plansız doku • Doğanın tahribatı • Bireysellik • Kimlik kaybı • Yüksek Beklentiler • Yapılı Doğal Çevre

Şekil 1: Geleneksel ve Modern Yerleşimlerin Temel Özellikleri

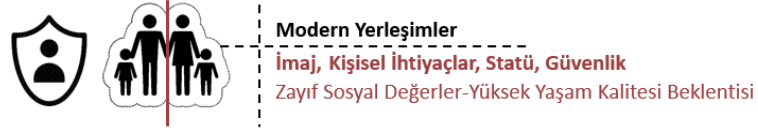
Kaleiçi, sosyal ilişkiler ve sosyal alanlara erişilebilirlik konularının öne çıktığı, bireysellikten daha çok paylaşımın birlik beraberliğin, yardımlaşmanın, geleneksel değerlerin ve bunları bir arada yaşamanın ön plana çıktığı bir yerleşim alanıdır. Mahalledeki ortak yaşam alanları ve kullanım sıklıkları, tarihi yapıların yoğun olması sebebiyle gün içinde turistlerin bölgedeki artışı, farklı grupların arayışına cevap verebilecek sosyal mekanların varlığı ile Kaleiçi hem fiziksel hem sosyal değerler açısından Osmanlı izleriyle dolu bir bütün olarak görülebilir.

Şekil 2 :Geleneksel Yerleşimlerin Temel Özellikleri

Kaleiçi'ndeki ızgara plan şeması 14.yydan itibaren yerini organik kent dokusuna bırakmıştır. 1990'larda Edirne'yi de etkisi altına alan kooperatif konut girişimleriyle yeni bir döneme başlayan şehir hızla gelişmiş ve arsa değerleri artmıştır. Kentin geleneksel yerleşim alanlarındaki halkın bir kısmı modern gelişim bölgelerini tercih etmeye başlamıştır.2000'li yıllarda ise Şükrüpaşa Mahallesiinde Barış Parkı'nın (Gölet Bölgesi) yapılmasıyla gelişim alanı artmıştır. Tespitlerin tek bir bölge özelinde gelişebilmesi adına Barış Parkı ve yakın çevresi

tercih edilmiştir. (Çay & Aytin, 2020). Bu alan Edirne yeni kent merkezi için oldukça önemli bir odak noktasıdır.

Şekil 3 : Modern Yerleşimlerin Temel Özellikleri

	GELENEKSEL YERLEŞİM YERLERİNDEKİ BULGULAR	MODERN YERLEŞİM YERLERİNDEKİ BULGULAR
ŞEHİR	Organik Doku Doğal Çevre ile Uyum Kent Kimliği Algısı	Plansız Yerleşimler Max. Konut Hedefi Doğayı Tahrip Etmek Yüksek Binalar Kimlik Kaybı
MAHALLE	Ortak Yaşam Alanları: Camii, Meydan, Kahvehane, Pazar, Hamam, Çeşme vs. Farklı Etnik ve Dini Gruplar Farklı Meslek Grupları Güçlü Komşuluk İlişkileri	Ortak Yaşam Alanları: Alışveriş Merkezleri, Sosyal Merkezler Yüksek Gelir Grupları Sosyal Gruplaşma Zayıf Komşuluk İlişkileri
CADDE-SOKAK	Organik, Meydan Odaklı Genişleme Çıkamaz veya Düz Caddeler Yaya Erişimi Bahçe Duvarı, Hizalı Konut Yerleşimi	İnorganik, Ev Erişimi, Otopark Kullanımı Geniş Caddeler Motorlu Araç Kullanımı Yapı Komplekslerinin Sınırları, Binaların Yükseklikleri
EV	Çok Fonksiyonlu Odalar Sofalı Ev Tipleri Sokağa Yakınlık, Dış-İç İlişkisi Balkon ve Bahçe Kullanımı Özel Ev-Sokak İlişkisi Ortak Çatı ve Saçak Dili Ortak Malzeme ve Yapı Dili Pencerelerde Mahremiyet Odaklılık	Tek Fonksiyonlu Odalar Giriş Holü Ve Koridor Hem İç Hem Dışa Dönük Eğer Varsa Yeşil Alan Kullanımı Kararsız Sokak-ev İlişkisi Farklı Yapı Malzemeleri Farklı Yapısal Özellikler Modern Malzemeler Ve Üretim Estetik Ve Kullanım Açısından Geniş Pencereler

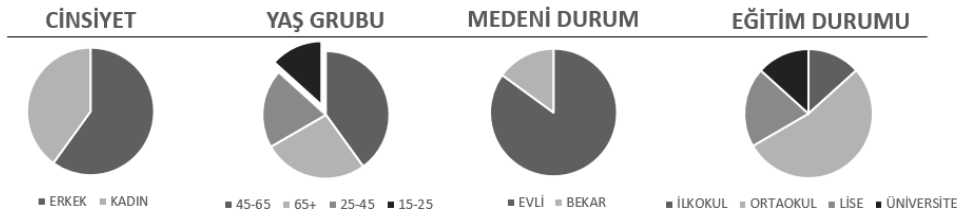
Şekil 4: Geleneksel ve Modern Yerleşimlerin Temel Bulguları (Düzenlenmiştir; Atik & Erdoğan 2017)

Bulgular

Anket yapılan 370 kullanıcınının 150'i Kaleiçi, 220'si Gölet bölgesinde yaşamaktadır. İlk bölüm yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu gibi kullanıcı profilinin özelliklerini tespit edebilmek amacıyla hazırlanmıştır. İkinci bölümde ise mahalle sakinlerinin buldukları çevreden memnuniyet oranlarını, memnun olma sebeplerini, beklentilerini ve önerilerini sorgulamak hedeflenmiştir. Kaleiçi'nde yaşayan 150 kişinin %60ının 45-65, %20sinin 65 yaş

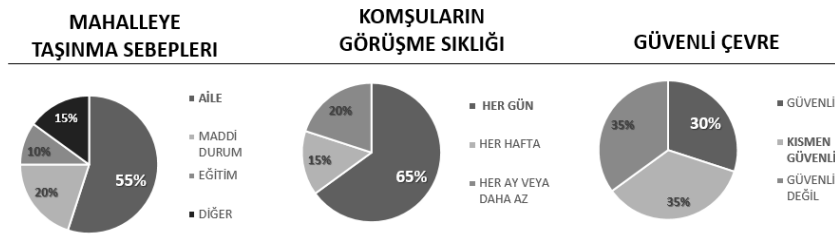
üstü olduğu görülmüştür. Bu durum bölgede yaşayan büyük çoğunluğun yaşlı sınıfında olduğunu göstermektedir. Yine Kaleiçi özelindeki oranlara bakıldığında, kullanıcıların %85 i evli %15 i bekadır.

Anket yapılan 150 kişiden 80'i erkek 70'i kadındır. Ayrıca %52'si Edirne Merkez de, % 17'si ise Edirne'nin diğer ilçelerinde doğmuş ve çocukluğunu geçirmiştir. Hem anketin diğer bölümündeki sorular hem de kullanıcıların bazılarıyla yapılan özel görüşmeler sonucunda; yaşayanların bir kısmının geleneksel değerlerden vazgeçememesi, bir kısmının bulunduğu yere alışması, bir kısmının ise ekonomik sebeplerden ötürü yaşadığı çevreyi değiştiremediği görülmüştür.

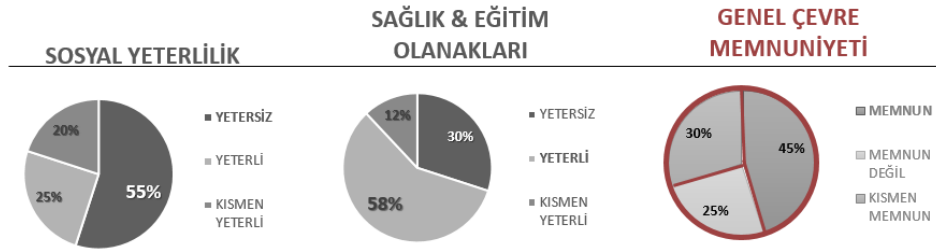
Şekil 5: Geleneksel Yerleşim Kullanıcı Profili

Kaleiçi anket sonuçlarında, %65'inin ortaokul mezunu olması bu bölgedeki eğitim düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. Dikkat çekici bir konu ise, bu bölgede eğitim olanaklarının kullanıcılar tarafından eksik bulunması olmuştur. Özellikle eski yerlilerin değişen kullanıcı profiline ve şehir merkezindeki turist potansiyeline karşı şüpheyle yaklaştığı görülmüştür. Turistler ticari canlılık için fayda sağlasa ve yerliler bu noktada bu nüfus hareketliliğinden memnun olsalar da uzun süreli ziyaretçilerin veya göç yapanların bölge için tehdit oluşturabileceklerini düşünmektedirler.

Şekil 6: Geleneksel Yerleşim Anket Değerlendirmeleri

Sosyal etkinlikler açısından Kaleiçi yetersiz bulunmaktadır. Kullanıcıların %55'i faaliyetler için bu bölgede güçlü bir potansiyel gördüklerini ve kentsel hizmetlerin bu konu için yetersiz kaldığını düşünmektedir. %25'i (Bu kişiler 60-65 yaş aralığındadır.) sosyal olanaklardan memnundur. Özellikle orta yaş grubu için sosyal faaliyetlerin eksikliği, yaşadıkları çevrede güvenliğin yanında gördükleri büyük problemlerden bir diğeri olmuştur. Eğitim ve sağlık olanakları ise %58 oranda yeterli bulunmuştur. Bunun en temel sebebi bölgenin tarihi merkezdeki sağlık ve eğitim birimlerine yakınlığı, şehir içindeki ulaşımın rahatlığıdır. Devlet hastanesi şehir merkezinin bir diğeri ucunda olsa dahi Kaleiçi'nden otobüsle 15 dakikada ulaşılabilir uzaklıktadır. Kaleiçi sakinlerinin %45'i yaşadıkları çevreden ve koşullardan dolayı mutludur. %28'i kısmen mutluyken %5 i mutsuzdur. Bu oranlar yerleşim yerinin, kullanıcı profiline genel beklentilerine büyük oranda karşılık verebildiğini gösterir. Özetle mahalle de eleştirilen konular ise %35 konut fiyatlarındaki artış, %20 eğitim olanaklarındaki eksiklik, %30 ise güvenlik problemleri olmuştur. Konut memnuniyetlerine bakıldığında ise kullanıcıların %45'inin daire ebatlarından memnun olduğu, %35'inin ise giderlerden memnun olmadığı görülür.

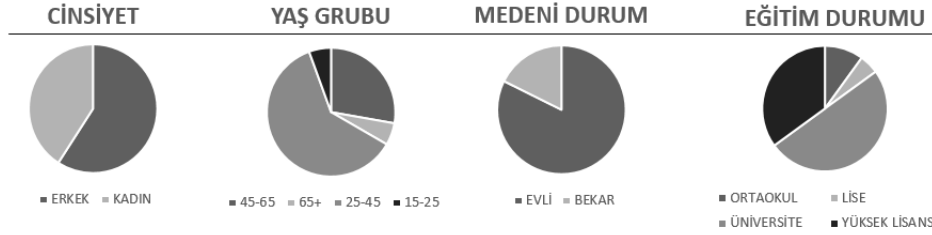

Şekil 7: Geleneksel Yerleşim Anket Değerlendirmeleri 2

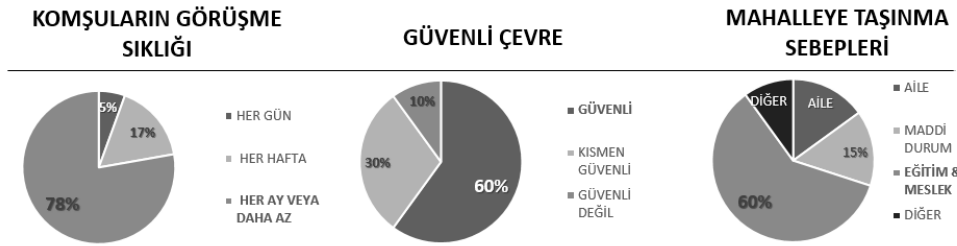
Yapılan ankette Şükrü Paşa mahallesinde yaşayan 220 kişinin %55inin 25-45, %40'ının 45-65 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Bu durum bölgede yaşayan büyük çoğunluğun genç-orta yaşlı olduğunu göstermektedir. Yine Şükrü Paşa Mahallesi özelindeki oranlara bakıldığında, kullanıcıların %70 i evli %20 si bekardır. Ayrıca %40'ı Edirne Merkez de, % 15'i ise Edirne'nin diğeri ilçelerinde doğmuş ve çocukluğunu geçirmiştir. %45'i ise meslek veya eğitim gibi sebeplerden ötürü başka şehirlerden gelerek Şükrü Paşa mahallesine yerleşmiştir. Anket sonuçlarında, 20 kişiden %55'inin yüksek lisans % 35'inin doktora mezunu olması bu bölgedeki eğitim düzeyinin yüksek olduğunu göstermiştir. Buraya yerleşenlerin büyük bir kısmının (%75) üniversitede veya hastanede çalıştığı, düzenli gelirleri olduğu tespit edilmiştir.

%42'sinin komşularıyla ayda bir görüştüğü, % 20'sinin ise komşularını tanımadığı Şükrü Paşa Mahallesi'ndeki komşuluk ilişkilerinin Kaleiçi'ndeki kadar önem taşımadığını kanıtlar. Kaleiçi güvenlik problemlerinin aksine kullanıcıların daha güvenli buldukları için burayı tercih ettikleri (%72) söylenebilir.

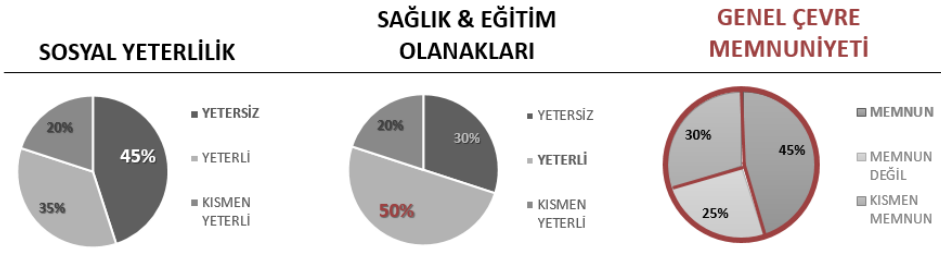

Şekil 8: Modern Yerleşim Alanı Kullanıcı Profili

Şekil 9: Modern Yerleşim Anket Değerlendirmeleri 1

Kullanıcıların % 35'i Şükrü Paşa Mahallesinin ve Gölet Bölgesi'nin sosyal olanaklar açısından yeterli olduğunu düşünmektedir. Yeni rekreasyon alanlarının yapılması, suni gölet ve çevresinin gelişmesi, alışveriş merkezlerinin yakınlarda olması bu yeterliliğin göstergelerindedir. Fakat %45'inin ise sosyal açıdan tatmin olmayışının en büyük sebebi bu sosyal alanların eşit yoğunlukta yayılmamış olması, birkaç odak oluşturmasıdır. Bu bölgedeki gelir seviyesinin Kaleiçi'ndeki kullanıcılara göre daha yüksek olduğu, bu sebeple de yaşadıkları çevreden ve konut bölgesinden beklentilerinin arttığı görülür. Ayrıca kullanıcıları tarafından önemsenen diğer konu özellikle çocuklu aileler için kreşlerin mevcudiyetidir. Bu durumla ilgili kullanıcılar oldukça memnundur. Özellikle eğitim ve sağlık konularında kullanıcıların %55'i memnunken, %35'i memnun değildir. Bu, kullanıcı profiline eğitim düzeyinin yüksekliği ve beklentilerinin doğru oranda artışı ile yakından ilgilidir.

Şekil 10: Modern Yerleşim Anket Değerlendirmeleri 2

Anket yapılan çocuklar gözünden ise; kreşlerin sunduğu olanaklar ve arkadaş çevresinin gelişmesi, ilköğretim okullarının alandaki yoğunluğu, yeni çocuk parklarının yapılması olumlu olarak görülmüştür. Aileleriyle istedikleri kadar vakit geçiremeyen çocuklar için, günlerini geçirdikleri eğitim alanlarının donanımı ve arkadaş çevreleri oldukça önem taşımaktadır. Ayrıca burada yetiştirilen çocukların büyük oranda kişisel gelişime katkı verecek kurslara katıldığı, bilinçli bir şekilde yetiştirildikleri görülmüştür. Çocuk etkinlikleri ve kursları açısından Şükrüpaşa Mahallesi kısmen beklentileri karşılamaktadır. Ama yine de yoğun eğitim hayatından yorulan iki çocuğunda en keyif aldığı aktivitenin ailesiyle yaptıkları hafta sonu aktiviteleri olduğu söylenebilir. Bunlar için iki çocuğunda vazgeçilmezi Karaağaç'a gitmek olmuştur. Bu durum ise Şükrüpaşa Mahallesi'nin sosyal olanaklarının çocuk gözünden beklentilerini tam olarak karşılamadığını ve çocukların diğer doğal aktivite alanlarına gitmeyi talep ettiğini kanıtlamaktadır. Gölet bölgesindeki ön incelemeler sonucunda, Kaleiçi'ne göre bireysellik ve kişisel ihtiyaçlar, sosyal konuların önüne geçmiş, kullanıcıların güncel koşullara en iyi şekilde uyum sağlayabilme talepleri yaşam kalitesi beklentileri için temel olmuştur.

Sonuç

Kalite, kullanıcı memnuniyeti ile doğrudan ilişkilidir. Fakat incelenen konu kapsamına ve zamana göre genelleşmiş bazı kalite algıları değişebilir veya geliştirilebilir. Kentsel yaşam kalitesi kavramı ise her bölge için oraya özgün sonuçlar ortaya çıkarabilecek, hem objektif hem de subjektif olarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Doğal çevrenin ve fiziksel özelliklerin yanı sıra kentsel hizmetlerin de kalitenin mekana yansımaları açısından önemi vardır. Yaşam kalitesi değerlendirmesinde belirlenen fiziksel faktörler mahalle ve ev özelliklerini kapsarken, sosyokültürel faktörler kullanıcı odaklıdır.

Çalışma kapsamında, geleneksel ve modern yerleşim alanlarında kentsel kalite algısı kıyaslanmış, fiziksel ve sosyokültürel faktörlerin farklı kullanıcı profillerini nasıl etkilediği tespit edilerek, ortak ve evrensel bir sonuca dayandırılmaya çalışılmıştır. Modern ve Geleneksel

bölgelerdeki temel yerleşim özellikleri ve bu sebeple oluşan kullanıcı profilleri arasındaki farklarla özgün sonuçlara ulaşılmıştır.

	KALEİÇİ	ŞÜKRÜ PAŞA MAH.
😊 +	KOMŞULUK, KİMLİK, SOKAK KÜLTÜRÜ	GÜVENLİK, SITE
😐 0	EĞİTİM	EĞİTİM OLANAKLARI ŞEHİR DIŞI ULAŞIM
😞 -	GÜVENLİK	KOMŞULUK

Şekil 11: Genel Değerlendirme

Tercih ve beklentilerin yerleşim özelliklerine göre değiştiği ve yaşam koşulları iyileştikçe beklentilerin arttığı görülmektedir. Tarihi merkezde bulunan Kaleiçi yerleşiminin; konumu ve kullanıcı beklentileriyle birlikte ele alındığında, ticari hareketlilik, rekreasyon alanları ve boş zaman aktiviteleri açısından kısmen yeterli bulunduğu görülmüştür. Fiziksel çevre yoğunluğuna bakıldığında daha fazla rekreasyon alanı bulunduran Şükrüpaşa Mahallesi beklentilerin farklılaşması sebebiyle bu konu yetersiz olarak değerlendirilmiştir. Kaleiçi'nde komşuluk ilişkilerinin ön plana çıktığı, nüfus hareketliliği sebebiyle oluşabilecek gürültü ve güvenlik problemlerinin kullanıcıları tedirgin ettiği tespit edilmiştir. Modern yerleşim alanlarında ise komşuluk ilişkilerinin zayıfladığı, çevreden ve konut alanından beklentilerin yükseldiği, daha güvenli ve benzer çevrelerin oluşturulduğu söylenebilir. Modern yerleşim alanlarını tercih eden kullanıcı profiline eğitim düzeyinin yüksek olması, beklentilerin artması ile doğrudan ilişkilidir. Edirne özelinde ise ulaşımın ve sağlık koşullarının genel olarak yeterli bulunduğu gözlemlenmiştir. Sosyal ve kültürel etkinlikler açısından iki yerleşim yerindeki kullanıcılar da memnun değildir. Fakat bulunduğu konum, bir sınır kenti olması ve tarihi zenginlikleriyle sosyalleşebilme açısından büyük potansiyel taşıyan Edirne'de kentsel hizmetlerin eş zamanlı gelişmesi gerekmektedir. Bu konu yer sahiplerinin yaşam kalitesini sosyal açıdan etkilemekte; özellikle Şükrüpaşa Mahallesi kapsamında, boş zaman faaliyetlerinin yetersizliği eleştirilmektedir.

KULLANICI KİMLİĞİ	PARAMETRELER	BAĞLI DEĞİŞKENLER	
		GELENEKSEL YERLEŞİM-KALEİÇİ	YENİ YERLEŞİM-ŞÜKRÜ PAŞA MAHALLESİ
KULLANICI KİMLİĞİ	Yaş	-	-
	Cinsiyet	-	-
	Medeni Durum	-	-
	Doğum Yeri	-	-
	Aylık Gelir	-	-
	Göç Durumu	-	-
	Mahalledeki Yaşam Süresi	-	-
	BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	Eğitim Durumu	İlkokul, Ortaokul
Meslek		Ev Hanımı, Çiftçi, Teknisyen, Devlet Memuru, Tüccar	Akademisyen, Doktor, Öğretmen
Aile Mesleği		Ev Hanımı, Çiftçi, Teknisyen, Devlet Memuru, Tüccar	Çiftçi, Teknisyen, Devlet Memuru, Tüccar
Aile Yapısı		Geniş Aile, 1-2 Çocuklu Aile, Evli	1-2 Çocuklu Aile, Evli, Tek Yaşayan
Komşuluk		Paylaşım, Birlik, Beraberlik	Zayıf İlişkiler, Farklılık
Aidiyet		Bağlılık	Yabancı Hissetme
Mahremiyet		Cinsiyetçi Yaklaşımlar	Esnek Yaşam
Memnuniyet		Şartların Yeterli Olması, Memnun Etmesi	Yaşam Kalitesi Beklentisinin Yüksek Olması
Beklenti, Yerin Anlamı		Maneviyat, Sahiplik, Bütünlük	Tüketim, Alışveriş, Prestij
BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER		Oda Kullanımı	Çoklu Kullanım, Ortak Islak Hacim
	Ev Kullanımı	Kadın- Erkek Oturma Ayrımı	Cinsiyet Ayrımı Yok
	Ev-Arazi İlişkisi	Topoğrafyayla Uyumlu, Bitişik Nizam	Plansız Yapılaşma, Araziyi Max. Kullanma
	Ev-Cadde İlişkisi	Sokağa Açılan Girişler	Ortak Kullanım Alanına Tek Giriş
BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	Ev-Doğa İlişkisi	İklima Uygun, Bahçe ve Balkon Kullanımı	Site İçi Yeşil Alanlar, Parklar
	Sınırlar	Görünmeyen Sınırlar	Görünen Sınırlar
	Yerleşim Dokusu	Organik Doku	İnorganik ve Dağınık Doku
	Cadde-Sokaklar	Çıkılmaz Sokaklar, Yaya, Bisiklet, Araç Odaklı	Geniş Caddeler, Araç Odaklı
BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	Sosyal Olanaklar	Meydan, Sokak, Bahçe, Balkon	Site, Şehirdeki Toplanma Alanları
	Grup İlişkisi	Aynı Bölgedeki İnsanların Yakınlığı	İzolasyon, Farklı Alanlar Yaratma İhtiyacı

Şekil 12: Genel Parametreler (Düzenlenmiştir; Atik & Erdoğan 2017)

Kaynakça

- Aru, K.A. (1998). *Türk Kenti*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları
- Akpolat, Y. & Çımrın, F. & Çalışkan, A. (2021) *Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçümlerinde Kavramsal Değerlendirmeler ve Boyut Önerileri*
- Akansel S. (2004) *Edirne Kaleiçi Geleneksel Konutları ve Kaleiçi'nin günümüzdeki Görünümü*
- Aytin, B.K & Özyavuz, M. (2016) *Kent Kimliğinin Edirne Kaleiçi Yerleşim Alanı Özelinde Değerlendirilmesi*
- Atik D. (2011) *Geleneksel Konut Alanlarındaki Fiziksel Ve Sosyo-Kültürel Değişimlerin Saptanmasına Yönelik Bir Model Önerisi: Edirne Kent Örneği*
- Çakır, H. (1994) *Konut Alanlarının Oluşumunda Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Yeri Ve Önemi*
- Çakır, H. (2019) *Eski Kent Dokularının Korunlarına Yönelik Bir Araştırma: Edirne Kaleiçi Ve Kaledişi*
- Çay, R. D. & Aytin B. K. (2020) *Kentsel Açık ve Yeşil Alan Varlığının Eski ve Yeni Yerleşim Bölgeleri Üzerinden Okunması*

Erdoğan, N. & Atik, D. (2017) *A Model Suggestion For Determining Physical And Socio-Cultural Changes Of Traditional Settlements In Turkey*

Erdoğan N. & Müştak S. & Kaplan S. (2016) *Social Values and Norms in Architecture of Turkish House*

İnan Ö. & Sönmez N. (2019) *Kentsel Yaşam Kalitesi Ölçüm Yöntemlerinin Geliştirilmesi*

Kamp V. & Leidelmeijer K. & Marsman G. (2003) *Urban Environmental Quality And Human Well-Being: Towards A Conceptual Framework And Demarcation Of Concepts; A Literature Study*

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/genelbilgiler>

Kerce, E.W. (1992) *Quality of Life: Meaning, Measurement and Models*

Marans R.W Stimson, R. (2011) *An Overview of Quality of Urban Life*

Türkoğlu, H. & Bölen, F. & Baran, P. & Marans, R.W. (2008) *İstanbul'da Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi*